

KREDARICA

BILTEN DRUŠTVA SLOVENCEV V NOVEM SADU

ISSN 1821-1070

Letnik IX. št. 36

E-mail: kredarica@teamnet.rs

Novi Sad, december 2009

Tisoč in tisoč zvezd je nad nami,
Tisoč in tisoč zvezd je pod nami,
Naj gre po svetu-rama ob rami-
Svetloba z nami.

(Tone Pavček)

(Učenke in učenci Javne dvojezične ljudske šole 24 iz Celovca)

Vsem rojakinjam in rojakom želim doživeti božične praznike,
ki nas bodo radostili v prihodnjih dneh,
in srečno novo leto 2010!

Man

Boštjan Žekš

minister za Slovence v zamejstvu in po svetu

Season's Greetings
Meilleurs Voeux
Felices Fiestas
Поздравлю
Frohe Festtage
البركات

Veljko

Srečna Nova godina i Božić
Merry Christmas and a Happy New Year
Frohe Weihnachten und ein glückliches neues Jahr
Kellemes Karácsonyi Ünnepeket és Boldog Új Évet
Joyeux Noël et Bonne Année
Buon Natale e Felice Anno Nuovo
God Jul och Gott Nytt År

Kancelarija za evropske poslove - Биро за европске послове
Office for European Affairs - Вojvodina

"Dokler imamo spomin, ostaja preteklost, dokler imamo upanje,
nas čaka prihodnost, dokler imamo prijatelje, je lepa sedanjost."

V prihajajočem letu 2010. želimo Vam in vašim najbližjim,
vsem članom društva »KREDARICA«, topline Novoletnih praznikov,
drobnih trenutkov sreče in notranjega mira.

Še enkrat iskrena hvala za nepozabne trenutke druženja pri vas!
Srečno!

Komorni zbor IPavska in zborovodja Matjaž Štek

Vipava, December 2009

Vesel božič in srečno
novo leto 2010 Vam
želi
učenci in učiteljica
dopolnilnega frčka slovenskine

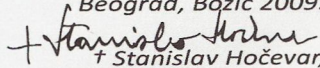

Božična sveta maša v slovenskem jeziku
2. januarja 2010 v Novem Sadu v župnijski cerkvi Ime Marijino

*Medtem ko posamezniki in celi narodi
trepetajo pred krizami in revščino,
nas Novorojeni Gospod vabi, da bi živeli dejavno vero,
nezlomljivo upanje in ljubezen v resnici.
Okličimo torej skupaj "leto Gospodove milosti".*

*Srečen in blagoslovljen Božič!
Blagoslovljeno in uspešno leto Gospodovo 2010!
Iskreno Vas pozdravljam
v imenu beograjske nadškofije!*

Beograd, Božič 2009.

*† Stanislav Hočevar,
beograjski nadškof metropolit*

Na začetku tega besedila se spomnimo 29. decembra leta 2000, ko je prvič mašo v tej cerkvi opravil monsignor **Stanislav Hočevar**, beograjski nadškof metropolit. Od takrat imamo v božičnem času vedno priložnost poslušati njegove svete besede.

Popoldan, ob 15.30, se je pred polno cerkvijo začela maša s prelepimi in prisrčnimi besedami gospoda nadškofa. Ob zvokih orgel in božičnih pesmi, ki jih je izvajal naš **zbor Kredarica**, smo poslušali božjo besedo. Za vernike je to bil kot vedno izreden dogodek in tudi priložnost za negovanje in nadaljevanje tradicije in tudi navade, kulture in duha slovenščine na teh prostorih. Božič je predvsem družinski praznik ljubezni in miru.

Ob prazniku Kristusovega rojstva je bila cerkev zelo lepo okrašena. Pred nami so bile smreke in jaslice ter veliko luči. Naš zbor je zapel *Sveto noč* in še veliko drugih božičnih pesmi pod vodstvom **Suzane Gros** in ob spremljavi **Jožefa Riterja** na orglah, poslušali smo pa tudi **Petra Pifata**, ki je na orglah odigral dve kompoziciji: *Božična predigra* in *Božično pastirsko kolo*, kar je po maši preraslo v pravi koncert lepih in svetih melodij. Čeprav ni običajno, je monsignor Hočevar posebej spodbudil prisotne vernike k aplavzu.

Po maši smo v ožjem krogu z vodstvom in zborom Kredarice in seveda z gospodom nadškofom v prijetnem enournem razgovoru popili čaj.

Tekst: **Albert Kužner**
Foto: **Silva Martinec**

KONCERT GORIŠKEGA OKTETA

Oktet **Vrtnica** iz Nove Gorice je nastopil 17. oktobra 2009 v Sinagogi v Novem Sadu. Ta oktet je začel z delom leta 1981 in do sedaj je priredil veliko koncertov v Sloveniji in v tujini (Italija, Nemčija, Avstrija, Hrvaška, Liechtenstein, Benelux, Švica, J. Koreja, Izrael, Jordanija, Vatikan). Nastopil je pred slovenskimi izseljenci v Argentini, Braziliji in Urugvaju leta 1997, v Avstraliji leta 2004 in v Kanadi ter ZDA 2006/07. Oktet sodi v sam vrh tovrstnih sestavov v Sloveniji, ker je zmagoval na več tekmovanjih. Prejel je dve prvi nagradi in zlati medalji na 8. mednarodnem tekmovanju *Orlando di Lasso* v Italiji leta 2001, 3 srebrne pokale v finalu 2. zborovske olimpijade v J. Koreji leta 2002 in nastopal je na gala koncertu te prireditve, prejel je nagrado za najboljšo moško vokalno skupino na domačem tekmovanju v Postojni leta 2002, Bevkovo listino za izredne dosežke v kulturi Mestne občine Nova Gorica, leta 2001 je izdal dva albuma: *Večer je, ljubica* (1991) s slovenskim narodnimi in umetnimi pesmimi in *Da veš* (2001), ki vsebuje slovenske ljubezenske pesmi. Snemali so za RTV Slovenija, Radio Koper in izraelsko televizijo. Trenutni člani okteta so **Edi Florenin, Robert Ličen, Dušan Sedmak, Kristijan Pregelj, Fedor Bernard, Marko Trošt, Radovan Ličen** in **Bogdan Breclj** pod vodstvom **Marka Muniha**.

Njihov nastop v Sinagogi je napovedovala **Elza Ajduković**. Koncert je bil razdeljen na dva dela. Prvi del je vseboval devet pesmi, od katerih je pet bilo v slovenščini, druge pa v tujih jezikih. Začeli so s skladbo *Slovenec sem* skladatelja G. Ipavca in potem so v latinščini zapojali *Quam pulcha est* (J. Gallus). Naslednje tri pesmi so bile slovenske (*Njest svjat, Otče naš* in *Blažen muž*).

Potem so na vrsto prišle Šubertova *Die Nacht*, Galijeve *La montanara* in *Almighty father* ameriškega skladatelja Bernsteina. Zadnja pesem v prvem delu je bila *Čas L. Lebiča*. Drugi del koncerta je bil posvečen slovenskim pesmim. Začeli so s pesmijo *Domovini* B. Ipavca. Potem so sledile naslednje pesmi: *Dve belokranjski, Mlatiči, N'coj je pa ena lepa noč, Večerni ave, Tam, kjer pisana so polja, Nocoj, pa oh, nocoj*, in *Mojcej*. Koncert so končali s pesmijo *Moj očka ima konjčka dva* (D. Švara), sledila je še pesem *Oj, Triglav moj dom*. Oktet je z razkošnim programom in z odlično izvedbo navdušil številno publiko, ki je vsako skladbo spremljala z aplavzom.

Glede na to, da je oktet imenovan po rdeči vrtnici, ki je simbol mesta, v katerem je ustanovljen, smo na koncu koncerta kot presenečenje, voditeljica programa, učiteljica šole dopolnilnega pouka slovenščine **Barbara Goršič** in nas šest učenk šole dopolnilnega pouka slovenščine (Maja in Milica Cvejić, Darinka Kralj, Jontović Sanja, Esma Ibukić Delić in avtorica tega teksta) vsakemu članu podarile eno rdečo vrtnico. Koncert je organiziralo Društvo Slovencev Kredarica v sodelovanju z *Glasbeno mladino Novega Sada*, realiziran pa je s pomočjo **Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu**.

Tekst: **Miroslava Rakičević**
Foto: **Silva Martinec**

USTANOVITEV NACIONALNEGA SVETA SLOVENCEV V SRBIJI

Z zakonom o ustanovitvi nacionalnih svetov je predvidena obveznost, da se v prvem naletu prvenstveno zbere določeno število podpore zahtevi za ustanovitev nacionalnega sveta.

Ta korak je odlično izveden. Lider je, kot tudi doslej, bilo Društvo Kredarica, ki je samo v dveh urah, v enem dnevu zbralo 178 glasov, overjenih s strani sodišča.

Ker smo bili predvsem v neprestanem kontaktu z beograjskim Društvom Sava in smo obveščeni, da je skupno zbrano zadostno število glasov, smo nadaljnje zbiranje podpisov opustili.

Naslednji korak je ustanovna skupščina. Glede na to, da naša slovenska manjšina ni po številčnosti

enaka nekim drugim manjšinam, npr. madžarski, je model za ustanovitev nacionalnega sveta, ki ustreza nam, elektorska skupščina.

Potrebno je izbrati zadostno število elektorjev za ustanovno skupščino. Za vsakega elektorja je treba zbrati minimum sto glasov, overjenih pri pristojnih organih.

Glede na to, da novi zakon predvideva manjše število elektorjev, bo potrebno napraviti tudi novo razmerje moči znotraj slovenskih društev. Glede na to, da je Društvo Kredarica lider med slovenskimi društvi, upamo, da bo tudi ta naloga uspešno dokončana.

ZAKON O ZDRUŽENJIH DRŽAVLJANOV

Z novim zakonom, ki ureja to področje, so predvidene nove zakonske rešitve za to področje. Največje spremembe so namreč v tem, da se pristojnost za združenja zdaj seli z Ministrstva

notranjih zadev v pristojnost Agencije za gospodarski register, tako da bodo podatki o združenju dostopni preko edinstvenega registra, npr. na spletu APR-a.

Trenutno se pričakujejo tudi določeni pravilniki, s katerimi se bodo pobliže dajala navodila za nadaljnje ravnanje.

Rajko Marić,
predsednik DS Kredarica

NA VELEPOSLANIŠTVU V BEOGRADU

PROSLAVA DNEVA SAMOSTOJNOSTI

Na Veleposlaništvu Republike Slovenije je v Beogradu, 22. decembra 2009, potekala slavnostna proslava Dneva samostojnosti Republike Slovenije. Kot vedno, na povabilo veleposlaništva, se je tudi naše društvo udeležilo proslave.

Na vhodu v prostore veleposlaništva so nas najprej pozdravili in zaželeli dobrodošlico **Jadranka Šturm Kocjan**, pooblaščenica ministrice odpravnica poslov na veleposlaništvu ter konzul **Jožef Keček** s soprogo **Cvetko Keček**. Na sprejemu so bili prisotni predvsem Slovenci v Srbiji, največ pa je bilo predstavnikov društev Slovencev ter naši učiteljici šole dopolnilnega pouka slovenščine v Vojvodini in Srbiji **Barbara Goršič** in **Rut Zlobec**.

Člana našega društva **Florijan Balaž** (violina) in **Marta Balaž** (sopran) sta začela slavnostno proslavo z *Zdravljico*, potem pa je Jadranka Šturm Kocjan nagovorila vse prisotne.

V nadaljevanju proslave so se prisotni ob koktajlu

družili in sproščeno pogovarjali ob zvokih znanih melodij in arij v izvedbi Balaževih.

Kot predstavniki našega društva so se proslave udeležili **Srdan Radaković**, **Albert Kužner**, **Ivan Zavrtanik**, **dr. Milan Breberina**, **Marija Lovrić** ter podpisnica teh vrstic.

Silva Martinec

Foto: Marko Arandelović

GOSTOVANJE ZBORA FRANCE PREŠEREN IZ SKOPJA

Mešani zbor SZ France Prešeren

Mešani zbor in Moška pevka skupina DS Kredarica

Gonca Bogoromova in Andrej Naunov

Nikola Stojčeski

V organizaciji Društva Slovencev Kredarica so nas 24. in 25. oktobra 2009 obiskali naši rojaki - Slovenci iz Makedonije, člani *Slovenskega združenja France Prešeren* iz Skopja, a Mešani pevski zbor tega združenja je izvedel celovečerni koncert v novosadski Sinagogi pod dirigentsko palico *Tomislava Šopova*.

Slovensko združenje France Prešeren je nastalo v Skopju leta 1994, a želja, da bi imeli tudi pevski zbor, se je uresničila leta 1997, ko se je skupnica pevk, članic združenja, začela redno sestajati in prepevati znane slovenske narodne pesmi. Skupina se je počasi večala, pridružili so se tudi makedonski pevci in je kmalu prerasla v komorni zbor *France Prešeren*, ki pod strokovnim vodstvom dirigenta uspešno neguje slovenske in makedonske narodne pesmi v umetniški obdelavi priznanih slovenskih in makedonskih kompozitorjev. Zbor je imel več koncertov in je znan makedonski publiki. S celovečernimi koncerti je nastopal po vseh mestih v Makedoniji. Izredne uspehe so dosegli na gostovanjih po Sloveniji s koncerti v Ljubljani, Velenju, Novem mestu, Mariboru, Bledu, Kranju, Trbovlju, Novi Gorici, Portorožu, Lendavi, Murski Soboti, Lenartu, Ptuj, na Madžarskem pri Porabskih Slovencih in 8-krat na skupnih nastopih Slovencev na *Srečanju v moji deželi*.

Tomislav Šopov je eden izmed pomembnejših makedonskih dirigentov. Diplomiral je na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Izpopolnjeval se je na znani akademiji

Santa Cecilia v Rimu pri dirigentu Francu Ferrari. V tem času je dvakrat dirigiral s simfoničnim orkestrom v Rimu, Capriju in na glasbenem festivalu v mestu Amalfi. V 30-ih letih dirigentske kariere je dirigiral v 50 opernih in baletnih predstavah, kakor tudi v več gala opernih in simfonijskih koncertih po celi

Evropi. Gostoval je v Italiji, Nemčiji, Poljski, Rusiji, Angliji, na Nizozemskem, a dve sezoni je bil šef dirigent opere v Ankari, Izmiru in Istanbulu. Več let je prvi dirigent opere v Skopju. S pevskim zborom *Slavček* iz Trbovlja (Slovenija) ter *Kočo Racinom* in *Mirčetom Acevim* iz Skopja je gostoval v več evropskih mestih na znanih pevskih festivalih, kjer je osvojil več nagrad. Leta 1998 je prevzel vodstvo komornega zbora *France Prešeren* iz Skopja.

V soboto zvečer 24. oktobra je v novosadski Sinagogi **Mešani pevski zbor France Prešeren** pod dirigentskim vodstvom **Tomislava Šopova** izvedel izredno uspešen koncert. Najprej je **Rajko Marić**, predsednik DS Kredarica, pozdravil goste in prisotne, a potem se je začel bogat in raznovrsten program koncerta. Poleg vrhunsko izvedenih slovenskih pesmi, in sicer: *Strunam* (K. Mašek) *Pri farni cerkvi* ali *Tam čir teče bistra Zila*, smo uživali tudi v izvedbi makedonskih pesmi, prirejenih za zbor, med katerimi su najbolj znane *Posla moma na voda* (V. Simić), *Kaleš Anđo* (S. Gajdov) in *Rum dum dum* (D. Šuplevski).

V svojstvu gostitelja so na koncertu nastopili tudi člani DS Kredarica - **Mešani pevski zbor** pod dirigentskim vodstvom **Suzane Gros**, s klavirsko spremljavo **Jožefa Ritera** in **Moška pevka skupina** pod vodstvom **Boruta Pavliča**. Publika je lahko uživala v kompozicijah, kot so *Oče naš* (J. Leskovar), *Dekle, to mi povej* (obr. V. Mirk), *Sem šel, sem šel čez gmajnico* (harm. J. Leskovar) in dr.

V slednjem delu programa je zbor *France Prešeren* iz Skoplja in sijajni solisti **Gonca Bogoromova** (sopran) in **Nikola Stojčeski** (tenor) s klavirsko spremljavo **Andreja Naunova** izvedel nekoliko popularnih melodij, od katerih izvezemamo *O, sole mio* (E. Di Capua) in *La Sappnola* (V. Di Chiara), kot tudi znane arije iz oper *Boemi* (G. Puccini), *Vesela vdova* (F. Lehar) in *Traviata* (G. Verdi). Novosadska publika je znala prepoznati kakovost in strasti, s katerimi so nastopili naši gostje in jih nagradila po vsaki točki s pristrčnim aplavzom.

Tekom svojega dvodnevne bivanja v Novem Sadu so imeli gostje ravno toliko časa, da se sprehodijo in občutijo vzdušje in duh najožjega mestnega jedra, kot tudi da obišejo najbolj značilne znamenitosti Novega Sada in okolice – Petrovaradinsko trdnjavo in Sremske Karlovce. Po besedah dragih gostov jim bo obisk in prisrčen sprejem ostal v najlepšem spominu, a naš zbor je dobil vabilo za povratni obisk, ki se bo, upajmo, uresničil leta 2010.

Za izkazano pomoč pri realizaciji tega dogajanja se zahvaljujemo **Ivanu Zavrtaniku**, **Mihajlu Vlasovu** in **Mirku Pavliču**.

Tekst: **Katja Juršič-Huzjan**
Prevedla: **Elza Ajduković**
Foto: **Dunja Huzjan**

LJUDMILA IVAZ, bibliotekarka in njena družina

V biltenu DS Kredarica pogosto beremo ime gospe Ljudmile Ivaz kot prevajalke medicinskih prilog, a Dragomir nam je znan kot avtor umetniških slik. Razstavljal je na vseh treh bienalnih razstavah *Slovenija, od kod lepote tvoje*.

Bilo je aktivnosti in v okviru šole dopolnilnega pouka slovenščine na prireditvah, a za 10. obletnico obstoja DS Kredarica je družina dobila zahvalo. Priložnost imam, da vam jih predstavim.

Bi mi, prosim, povedali nekaj o sebi?

V Bitoli sem rojena leta 1956 na takratni državni praznik 29. novembra. Ne vem zakaj, ampak vsi naši prijatelji in znanci vejo, da je tega dne moj rojstni dan. Moja mati, Makedonka, je pristala na poroko za mojega očeta Slovenca, oficirja JLA. Tako smo po mojem prvem letu življenja odšli živeti v Kičevo za naslednjih pet let. Tu se je rodila moja sestra. Očetov odhod v Beograd na vojaško akademijo je spremljal naš odhod v Niš. Naslednje mesto, ki je sledilo, je bil Varaždin. Po šestih letih pa še Ljubljana.

Šolska leta v Ljubljani so potekala na Osnovni šoli Prežihov Voranc (sedmi in osmi razred), Gimnaziji Poljane in na Ekonomski fakulteti.

Kot študentka drugega letnika sem spoznala Dragana in nekaj mesecev pozneje sva se tudi poročila, kar je bil razlog še ene moje selitve. Selitve v Novi Sad.

Starša sta bila stroga in dosledna. Pogoj za odhod je

bil končati fakulteto. Tako od leta 1981, ko sem diplomirala, živim v Novem Sadu. Sledila je zaposlitev in rojstvo najinega sina Vladimirja.

Kakšne so Vaše vezi s Slovenijo danes?

Naše skupno življenje je bilo označeno s številnimi obiski Slovenije. Brezmejne lepote Slovenije in velika ljubezen mojih staršev do nas in narave nas je peljala na sprehode v kraje, kot so arboretum Volčji potok, Alpinum Julianum, Rakov škocjan, Blejski Vintgar, Trenta ... Velikokrat smo šli na Pokljuko nabirat gobe, borovnice, jagode.

Privrženost mojega očeta planinam se je razširila na vso družino. Dragan in Vladimir (po možnosti tudi jaz) sta kot člana Planinske zveze Slovenije začela obiskovati vrhove, kot so Mangart, Prisojnik, Viševnik.

Začela sta voditi Dnevnik slovenske planinske transverzale od Maribora do Kopra. Dokaz o prehojeni poti so žigi z vrhov in planinskih postojank. Ko sedaj

knjižice občasno pridejo v roke, je to reka spominov, smeha in dobre volje, pa tudi žalostnih čustev za minulim in minljivim.

Nam lahko poveste kakšno zanimivost?

Velikokrat se spomnimo, kako velik vtis je na Vladimirja pustil prvi „vzpon“ po klinih na Grmado (Šmarna gora). To je stena, na kateri se urijo alpinisti. Dragan mu je ne samo za to priložnost sam naredil zaščitni pas.

Vsi trije smo seveda bili tudi na Triglavu.

Leta 1990 se je rodil najin drugisin Andrej. Njegovo otroštvo je bilo označeno z avtobusi in dolgimi potovanji (praviloma najmanj 12 ur) preko Madžarske do Slovenije. On zaenkrat še ni bil na Triglavu.

Kako je potekalo Vaše delo?

Ne glede na to, da sem po poklicu diplomirana ekonomistka, nisem spustila možnosti zaposlitve v Knjižnici Matice srbske kot bibliotekar za matične zadeve na Oddelku za razvoj knjižnic v Vojvodini. Potrebovali so osebe s široko splošno izobrazbo. Izredno zanimivo, vsestransko in samostojno delo. Ena od mojih nalog je bilo spremljanje strokovne literature. Zaradi embarga Srbije je spremljanje literature bilo izključno vezano za internet. Znanje angleščine in slovenščine mi je pomagalo pri pridobivanju strokovnih informacij.

Pomagal mi je tudi oče, leta in leta je bil naročen na revijo *Knjižnica*, uradno glasilo Zveze bibliotekarskih združenj Slovenije.

V časopisu *Knjižnica* sem lahko brala o praktičnih rezultatih in načinih reševanja težav bibliotekarske stroke v Sloveniji.

Knjižnica Matice srbske izdaja svoje glasilo z naslovom *Vesti*. V rubriki iz *Tujih časopisov* so bili objavljeni prevodi prispevkov, za katere sem bila mnjenja, da so zanimivi in da imajo praktičen pomen. Prav tako so bili moji prevodi in izbor člankov objavljeni v reviji *Godišnjak Biblioteke Matice srpske*.

Zaradi bolezni sem 2005. leta odšla v pokoj.

Rada prevajam, ker mislim, da se na ta način učim izražanja in razumevanja jezika nasploh.

Gospod Dragomir Ivaz se ukvarja z umetnostjo?

Poklic mojega soproga, profesionalni gasilec-tehnik, je bil vezan za Gasilsko brigado v Novem Sadu. Komandir voda je nadvse človekoljubno, resno, fizično in psihično zahtevno delo.

Dragan ima, kot pravijo ljudje, zlate roke. Zna slikati, najraje z oljnimi barvami. Motivi njegovih slik so gore v Julijskih in Kamniških Alpah, rože, pejsaži ... Najlepšo sliko, ki jo je dosedaj naslikal po našem, družinskem mnenju, je ikona *Sveti Jurij ubija zmaja*. To je kopija ikone s Svete gore na Sinaju.

Dimenzija slike je 95 X 70 cm, olje na platnu. Veselijo ga mizarska dela, naredil je kar nekaj pohištva sam. Če se kar koli pokvari v hiši, igrača ali pa štedilnik, na pomoč pokličemo seveda Dragana. To on mora najprej pregledati in šele potem se odločamo, ali odnesti na popravilo ali pa je potrebno kupiti novo. Najbolj pogosto pa je tako, da to on sam popravi.

Otroka gresta po poteh staršev?

Starejši sin Vladimir je končal likovno akademijo na Oddelku za nove likovne medije v Novem Sadu. Trenutno je na podiplomskih študijah na državni visoki šoli za dizajn, Katedra za medijsko umetnost v Karelsruheu, Nemčija. Več o njegovem delu si lahko ogledate na internetnem naslovu vladimirivaz.blogspot.com.

Andrej, mlajši sin, ima v naši družini vlogo vseveda. Vprašaš ga lahko o vremenski napovedi, športnih rezultatih, zgodovinskih dogodkih, geografskih podatkih, kemičnih sestavinah, političnih razmerah, angleški in srbski slovnici ... Bil je udeleženec kviza Zdravo Evropo. Nagrada za dosežen uspeh je bilo potovanje v Belgijo. Letos se je vpisal na

Filozofsko fakulteto, oddelek za filozofijo v Novem Sadu.

Društvo Slovencev Kredarica in Vi?

Vsi štirje smo člani Kredarice od 2002. leta.

Ob tej priliki bi se rada zahvalila gospema Angelci Arandjelović in Zlati Radosavljević za prijaznost, spodbudo in prijateljske odnose. Gospa Angelca me je s svojim rednim obveščanjem o dejavnostih društva spodbujala, da smo se jih tudi mi udeležili. Gospe Zlati sem hvaležna za razumevanje in potrpežljivost v času, ko je ona bila urednica *Kredarice*. Njej gre zahvala za moje znanje medicine in nepozabljanje slovenščine. V biltenu *Kredarica* še vedno sodelujem, a po elektronski pošti grejo vabila in obvestila o dejavnostih društva.

Kako se počutite kot član svojega društva Kredarica?

Zavest in močno čustvo, da mi pripadajo lepote Slovenije, njena kultura in način življenja, seveda v dobri meri ozavešam in čutim skozi aktivnosti društva.

Na in po koncertu *Okteta Vrtnica* sem bila silno ponosna, da pripadam in da sem del glasbe, ki so jo pevci ustvarjali.

Čutim, da mi lepote Slovenije, kultura, pa tudi družbena dogajanja pripadajo. Zavest o tem se vsekakor utrjuje.

Pogovor vodila:
Marija Lovrić

ELENA, 7 LET

KRISTIAN
6 LET

LUKA, 7 LET

KAKO SEM DOČAKAL NOVO LETO

Moja družina in jaz smo dočkali novo leto zelo lepo. Najprej smo veselili ob 9-ih pa smo se igrali in se hčali. Ob 11-ih sva šla in jaz sva v center ognjemet je bil krasen. Ko sva se vrnila ata in jaz sva stavila. Jaz sam rekel da jaz bom odšel do 5-ih zjutraj. Zmagavalec bo lahko cel dan igral računalnik. Jaz sem ostal buden do 6:00 in sem zmagal!!!

Srejan Veselinov = 6. RAZRED

KAKO SEM DOČAKAL NOVO LETO

JAZ SEM SE IGRAL NA RAČUNALNIKU I GLEDAL SEM TELEVIIZJO, IGRAJ SEM SE DO POL 3 IN POTEM SEM ZASPAJ.

ZORAN VESELINOV 11A

Marko, 4 let

Kredarica plava v "morju knjig"

Na 54. mednarodnem sejmu knjig v Beogradu, ki je bil od 26. oktobra do 1. novembra 2009, je sodelovalo tudi DS Kredarica. To je največja manifestacija te vrste v regiji. Sodelovalo je več kot 800 razstavljalcev, ki prihajajo iz več kot 20 držav. Število prodanih vstopnic je bilo več kot 127 tisoč. Častni gost pa je bila tega leta Grčija. Slogan sejma je bil "Morje knjig".

Razstavili smo naše izdelke založništva v slovenskem jeziku: biltene Kredarica (več let) in monografijo *10 let Društva Slovencev Kredarica v Novem Sadu* (2007), katerih izhajanje, poleg Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in novosadske Mestne uprave za kulturo, podpira tudi AP Vojvodina – Pokrajinski sekretariat za upravo, predpise in nacionalne manjšine. Poleg omenjenega je bila na stojnici razstavljena tudi *Sončnica*, slikanica za otroke avtorice Marije Lovrić ki je, kakor nam je direktno s sejma javila Rut Zlobec, učiteljica slovenščine, bila edina knjiga v slovenščini na tem sejmu.

Razstavljali smo na stojnici Izvršnega sveta AP Vojvodina (Pokrajinski sekretariat za upravo, predpise in nacionalne manjšine in Sekretariat za kulturo).

Stojnico Izvršnega sveta je odprl 27. oktobra tajnik za kulturo Milorad Đurić.

Marija Lovrić

ZDRAVNIK VAM SVETUJE

NOVI VIRUS GRIPE

Influenca A/H1N1 je podvrsta virusa influence, ki je znan, kot najbolj pogost vzrok gripe. Glede na globalno poročanje o bolezni

za odrasle

- težave pri dihanju ali izguba daha
- bolečina ali občutek pritiska v trebuhu
- izguba zavesti
- pogosto in nenehno bruhanje;
- pri otrocih in novorojenčkih
- težko in pospešeno dihanje
- pomodrela koža
- nedovoljen vnos tekočine, odbijanje hrane
- zaspanost, težave pri zbujanju
- odbija kontakt s starši
- simptomi gripe izginejo, ampak se ponovno vračajo z višjo temperaturo in težjim kašljem
- mrzlica spremljana z osipom
- jok brez solz.

Diagnoza novega virusa gripe se določa s tehniko Real-time RT-PCR, vzorec pa dobimo z brisom nosa ali žrela. Vseeno velika večina obolelih ne zahteva to vrstno dijagnostiko glede na to, da točna diagnoza ne vpliva na izbor terapije. Testiranje naredimo pri obolelih z težko klinično sliko, nosečnicam in imunokompromitiranim. Za zdravljenje novega virusa gripe veljajo splošne mere, kot so mirovanje in jemanje večjih količin tekočin. Antipiretiki se ne priporočajo v primerih malo povečane telesne temperature (do 38° C). Antiviroti (Tamiflu) se priporočajo rizičnim skupinam in to pri pojavu prvih simptomov. V skupini predhodno nerizičnih bolnikov antivirusni se priporočajo samo v kolikor se pojavijo simptomi poslabšanja. Nasplošno ta zdravila učinkujejo v kolikor se vzamejo v prvih dveh dneh od pojave bolezni. Kot je že rečeno najtežji bolniki se zdravijo v specializiranih ustanovah v enotah intenzivne nege.

Pojem „pandemija“ se nanaša ne samo na globalno razširjenost temveč na organizirano aktivnost mednarodne skupnosti v smeri preprečevanja nove infektivne bolezni. S tem ciljem se v celem svetu odvija cepljenje prebivalstva, cepljenje se svetuje predvsem visoko rizičnim skupinam in otrokom od 6 mesecev do 4 leta, kot njihovim materam ali skrbnikom, zdravstvenim delavcem in drugim. Nezaželeni učinki cepljenja, kot so alergijske reakcije ali nekatere redke imunološke reakcije so izjemno redke in se ne ponavljajo bolj pogosto kakor pri drugih cepljenjih.

Znana ameriška klinika Mayo je dala splošna priporočila za preprečitev sezonske in pandemične gripe, kratko rečeno gre za naslednje: cepiti se, če je le možno, temeljito in pogosto prati roke, balansirana prehrana z veliko sadja, zelenjave in žitaric, zadosti sna, regulirana fizična aktivnost in izogibanje masovnim zbiranjem. Zdi se, da kajenje poveča riziko ne samo od bolezni tem več tudi od težke klinične slike. Še en dober razlog da se preneha...

dr. Milana Poznić-Ješić in dr. Aleksandar Ješić
Prevedla: Ljudmila Ivaz

je Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) 2009. leta razglasila pandemijo nove gripe v svetu znane, kot „prašičji“ ali „mehiški“ grip in to na podlagi priporočila Evropske komisije „novi virus gripe“. Genetski material novega virusa, so kombinacije genov že od prej znanih, prašičjih, ptičjih in humanih patogenih vrst. To ne pomeni, da se bolezen prenaša preko prašičjega ali ptičjega mesa.

Pri večini obolelih simptomi gripe, katerih vzrok je H1N1 niso hudi in se ne razlikujejo od klasičnega infektivnega sindroma značilnega za večino respiratornih infekcij povzročenih z virusi, to so: povečana telesna temperatura, kašelj, bolečine v grlu, glavobol, bolečine v mišicah in kosteh. Pa vendar obstajajo rizične skupine ljudi, ki so nagnjeni razvoju težje klinične slike, to so kronični bolniki: astmatiki, diabetiki, kardiološki bolniki, starejše osebe in nosečnice, kakor tudi ostali pri katerih obstaja določena šibkost imunitete. Težja klinična slika se pokaže, kot pljučnica, v najtežji obliki pa se pojavi, kot respiratorni distress sindrom. Redko, ampak vseeno bolj pogosto, kakor pri ostalih vrstah influence obstaja možnost pojave težje klinične slike pri predhodno popolnoma zdravih ljudeh. Tipično se simptomi bolezni poslabšajo tretjega do petega dneva bolezni, torej v času, ko pričakujemo ozdravitev. Poslabšanje je naglo, tako da se respiratorna insuficienca razvije v manj kot v 24 urah, kar zahteva asistiranje ventilacijo in oskrbo v enotah intenzivne nege.

Podobno ostalim virusom influence, pandemični virus H1N1 se prenaša s osebe na osebo po kapljicni poti, pač kot je to značilno v jesenskih in zimskih mesecih, ko ljudje bivajo dalj časa v zaprtem prostoru in so torej v bližnjem medsebojnem kontaktu. Zato se priporoča, da osebe obolele od gripe ostanejo doma in se izogibajo kontaktov z drugimi ljudmi, kar ponavadi traja štiri do šest dni ne glede na vzrok.

Epidemiološka služba ZDA Centers for Disease Control (CDC) predlaga naslednje „opozorilne znake“, kateri naj bi ukazali, da gre za težjo obliko bolezni. Pri pojavu naslednjih simptomov svetuje se nemudoma poiskati nujno medicinsko pomoč. Ti znaki so:

JOŽE PLEČNIK, veliki, svetovno znani slovenski arhitekt

“Če človek projektira kako stavbo, bi moral najti v njej tako idejo, da bi se tresel pred njo!”

Jože Plečnik

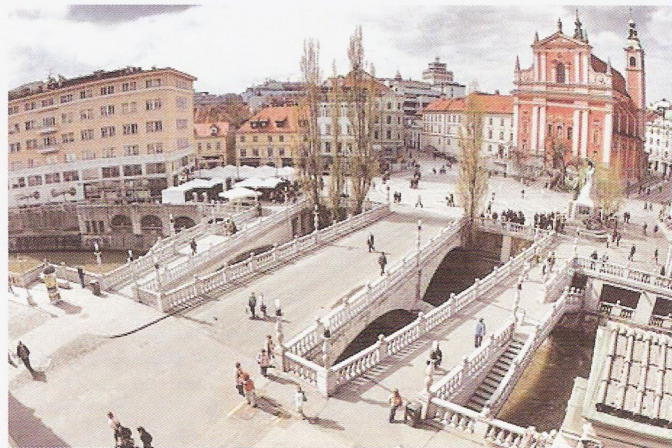

Jože Plečnik se je rodil 23. januarja 1872 blizu središča Ljubljane v skromni hiši mizarke družine Andreja in Helene Plečnik, kot tretji od štirih otrok. Ker mu šolanje ni šlo najbolje, po prvem neuspešnem letniku na nižji gimnaziji je šolanje opustil. Oče ga je vzel k sebi v mizarso delavnico. Imel je nekaj strank med imenitnejšimi ljubljanskimi družinami in arhitekt se je pozneje spominjal, kako močan vtis so nanj naredile sijajne hiše in z dobrim pohištvom opremljena stanovanja pomembnejših Ljubljančanov, ko sta jih z očetom obiskovala.

Kmalu je z deželno štipendijo nadaljeval šolanje na Državni obrtni šoli v Gradcu in se izučil za umetnostnega mizarja in načrtovalca pohištva. Nad arhitekturo se je navdušil, ko je na razstavi videl načrte Otta Wagnerja za berlinsko katedralo. Na Dunaju se je potem, ko je eno leto delal pri arhitektu Wagnerju, 1895 vpisal na akademijo. Študiral je v Gradcu, kjer je bil učenec Leopolda Theyerja in na Dunaju, kjer je bil učenec Otta Wagnerja. Po treh letih je študij zaključil z najboljšim diplomskim delom, ki mu je prineslo *Rimsko štipendijo*, ki mu je omogočila večmesečno študijsko potovanje po Italiji in Franciji. Po vrnitvi je še eno leto ostal pri Wagnerju, leta 1901 pa je odprl samostojen arhitekturni atelje. Kot tak je na Dunaju preuredil ali na novo zgradil več stavb, najbolj znani sta Zacherlova palača in cerkev sv. Duha. Od leta 1911

je bil profesor na Umetniško-obrtni šoli v Pragi. V prvih deset praških let ni gradil veliko. Dela na gradu Hradčani in na vrtovih so se začela šele 1920 in so trajala vse do 1934. S strani predsednika Masaryka je bil naprošen, da naj ustvari simbole nove države, ki jih bo ljudstvo prepoznalo in jim sledilo. To mu je v celoti uspelo. Vzporedno z deli na gradu je preurejal tudi predsednikovo rezidenco na gradu Lani in zgradil cerkev presvetega srca Jezusovega na Vinohradih.

Plečnik je reševal urbanistične probleme ter načrtoval javne in zasebne stavbe tudi na Dunaju (cerkev Sv. Duha, Zacherlova hiša), v Ljubljani (Tromostovje, arkade osrednje mestne tržnice, zapornice na Ljubljani, stavba NUK, osrednje sprehajališče v Tivoliju, Čevljarski most, mestno pokopališče Žale, celostna prenova številnih ambientov...) in drugod. Plečnik je tedaj Ljubljano, provincialno habsburško mesto, spremenil v Slovensko prestolnico. Svetovno slavo so mu prinesle tako genialne rešitve kot je Tromostovje, Tržnice in ureditev nabrežja Ljubljane pa tudi Kongresnega trga in Tivolija. Posebej je treba omeniti njegovo najpomembnejše delo v Sloveniji - stavbo Narodne in univerzitetne knjižnice ter Uršulinsko gimnazijo, cerkev sv. Cirila in Metoda za Bežigradom, Žale in cerkev sv. Mihaela na Barju. Obdobje velikopoteznih mestnih ureditev v Ljubljani se v literaturi označuje kot *Plečnikova Ljubljana*. Arhitekt je dobro poznal različne evropske pa tudi neevropske kulturne in stavbne tradicije. Poleg zgradb, je oblikoval tudi različne izdelke umetne obrti. Rad je uporabljal raznovrstne materiale (cerkve v Bogojini in na Barju). Jože Plečnik je bil dejaven na mnogih področjih arhitekture: posvetna arhitektura, sakralna, objekti za šport in zabavo..., kot urbanist je pa Plečnik načrtoval javne stavbe in genialno reševal urbanistične probleme. Številni njegovi najbolj velikopotezni načrti kot je Katedrala svobode (Slovenski parlament) so ostali neuresničeni in žal niso bili nikoli zgrajeni.

Ljubljana, Tromostovje

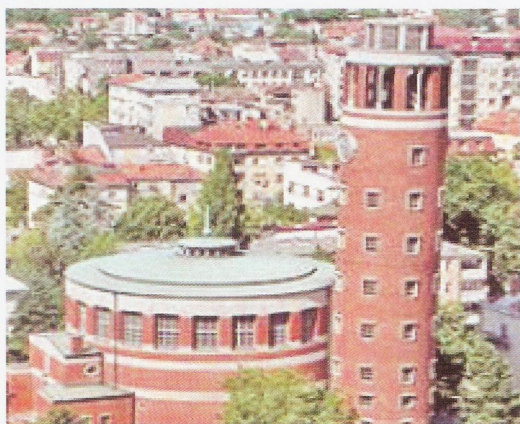

Ljubljana, Narodna in univerzitetna knjižnica

Poleg področja arhitekture in prostorskega načrtovanja Plečnikovo delo je pomembno tudi na pedagoškem področju. Jože Plečnik velja za duhovnega očeta arhitekturne šole v Ljubljani. Na oddelek za arhitekturo, ki je leta 1920 pričel delovati na Tehniški fakulteti, Plečnik je prišel leta 1921. Predvsem je Plečnik arhitekturo poučeval po učnih metodah svojega dunajskega profesorja Otta Wagnerja. Šolo si je zamislil kot delavnice, kolektive profesorjev in študentov, ki skupaj izkušajo celoten proces načrtovalskega dela. “Javna slava, delo v javnosti, vse to ni nič! Samo pri delu, ko človek občuti za trenutek krila večnosti, dobi nekaj, česar mu ne more vzeti nihče več - zato pa je tudi umetnost tako grozno krasna stvar.

Ljubljanske Žale

Beograd, cerkev sv. Antona

Plečnikov parlament na slovenskem kovancu za 0,10€

Vi ste prišli na arhitekturo, arhitektura pa je umetnost. Premislite, kam ste prišli!" – poučeval je svoje študente. Sistem delavnic - seminarjev se je ohranil vse do danes. Poučevanje, ki je temeljilo na arhitekturni kompoziciji in večšem risanju, je arhitekturno šolo v Ljubljani določilo kot bolj umetniško in manj tehnično. S specifičnim načinom študija in koreninami, ki segajo do Plečnika, je danes Fakulteta za arhitekturo v Ljubljani prepoznavna kot ena pomembnih arhitekturnih šol v Srednji Evropi.

Jože Plečnik je od leta 1938 bil član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Izvoljen je bil za častnega meščana mesta Ljubljana, prejel je odlikovanje *Zasluge za narod*, Prešernovo nagrado, promoviran pa je bil tudi za častnega doktorja Tehniške visoke šole v Ljubljani in na Dunaju. Umrl je 7. januarja 1957 na svojem domu v ljubljanskem Trnovem.

Priredila: Silva Martinec

USPEHI NAŠIH ČLANOV

BELE ŠTORKLJE MOJE RAVNINE

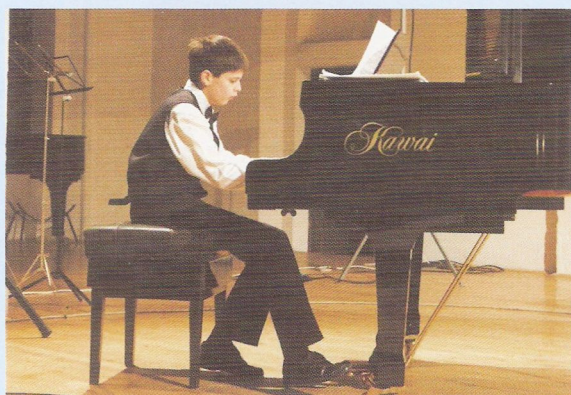
V petdesetminutnem dokumentarno-naravoslovnem filmu *Bele štorke moje ravnine* nam scenarist in režiser tega filma, **mag. biologije Oliver Fojkar** s svojo ekipo, pripoveduje zgodbo o dveh parih štorke od priletanja iz Afrike do odletanja mladičev iz gnezda v vojvodinski ravnini in njihovi ponovni selitvi na jug. V Vojvodini obstaja 1.100 parov štorke, kar je 90 odstotkov vseh, ki gnezdijo v Srbiji. Štorke že stoletja dajejo pečat Vojvodini in Panonski nižini. Film je bil sneman tri leta na področju Vojvodine, na plodnih njivah, močvirjih in lužah in nam pričara lepoto in življenje teh ptic in vojvodinske ravnine nasploh.

Film *Bele štorke moje ravnine* je požel veliko uspehov in je večkrat nagrajen v državi in izven nje. Promoviral je Vojvodino in Srbijo na festivalih v Veliki Britaniji, na Finskem in na Japonskem. Leta 2008 je film na Mefestu osvojil Memorijalno nagrado *Aleksandar Saša Petrović* za moderno senzibiliteto v ekološkem filmu. Jeseni 2009 je na Mednarodnem festivalu fotografije in filma Paunovo pero v Gospođincih dobil *Grand Prix* in posebno nagrado za glasbo v konkurenci 67 stvaritev 18 producentovskih hiš, a na Poljskem je na XIII. Mednarodnem festivalu filma o naravi Włodzimierz Puchalski v Lodzu osvojil posebno priznanje za izkazana čustva v filmu o naravi v konkurenci okrog 100 filmov iz 14 držav.

Mag. Oliver Fojkar je poleg tega filma posnel še dva: *Moj prijatelj štiglic*

in *Molitev za goro*, a njegova velika želja je, da *Bele štorke moje ravnine* predstavi tudi v Sloveniji.

Silva Martinec

Jovan Ranitović

Foto: A. Ramovš

Dragan Ranitović

Foto: A. Ramovš

BRATA RANITOVIĆ, učenca Glasbene šole Isidor Bajić

Jovan Ranitović je učenec III. razreda Srednje glasbene šole *Isidor Bajić* v Novem Sadu in član mešanega zbora omenjene šole. Ta zbor je sodeloval na republiškem tekmovanju v Beogradu 2007. leta in osvojil 1. mesto. Tako je imel pravico do nastopa na festivalu *Europa cantat* 2007 v Berlinu (Nemčija), smotri vseh zborov, ki so zavzeli 1. mesto v svojih državah. Leta 2008 je mešani zbor sodeloval spet na tem festivalu v Utrehtu (Nizozemska). Dirigentka je bila prof. Tamara Petijević.

Jovan je imel leta 2008 nastop v operi *Boemi* (zbor fantov) G. Puccinija v novosadskem Srbskem narodnem gledališču, a poje kot tenor in je najmlajši član *Mešanega zbora DS Kredarica*. S petjem je začel v mešanem zboru Osnovne glasbene šole *Bajićevi slavčeki*, dirigentka pa je bila prof. Ana Kovačić.

Dragan Ranitović je učenec VI. razreda Osnovne glasbene šole *Isidor Bajić*, igra v orkestru harmonik *Margita Baračkov*. Ta orkester je leta 2008 zmagal na republiškem tekmovanju v Beogradu in osvojil 1. nagrado. Na mednarodnem tekmovanju v Puli (Hrvaška) je tudi osvojil 1. nagrado. Nastopili so s kompozicijo *Srbsko cvetje za mlada srca*, prvi venček Isidora Bajića in z eno kompozicijo tujega avtorja. Orkestrom harmonik *Margita Baračkov* dirigira Igor Paroški.

17. oktobra leta 2009 je v Srbskem narodnem gledališču v Novem Sadu bil svečan koncert ob 100-letnici obstoja Glasbene šole *Isidor Bajić*, sodelovala sta tudi Jovan v zboru in Dragan v orkestru harmonik.

Kot člana DS Kredarica sta brata Ranitović bila na vseh naših koncertih oz. *Večerih slovenskih pesmi in poezije* in sta kot najmlajša talenta s svojimi nastopi vedno navdušila prisotno publiko.

Marija Lovrić

DOPOLNILNI POUK SLOVENŠČINE V PROSTORIH DRUŠTVA

ZA ODRASLE poteka pouk ob torkih:

- od 17.00 do 18.15 – **napredna skupina**
- od 18.15 do 19.30 – **nadaljevalci**
- od 19.30 do 20.30 – **začetniki**
- od 20.30 do 21.45 – **nadaljevalci**

ZA OTROKE poteka pouk ob nedeljah:

- od 17.00 do 18.00 – **predšolski otroci**
- od 18.00 do 19.00 – **starejši otroci**

SLOVENCİ PO SVETU - INFORMIRAJTE SE! NA SPLETNI STRANI

DS KREDARICA ZAHVALJUJE SE ZA DOTACIJE, DARILA IN SODELOVANJE:

- AVTONOMNI POKRAJINI VOJVODINI, SEKRETARIAT ZA PREDPISE, UPRAVO IN NACIONALNE MANJŠINE - za dotacijo za redne dejavnosti (april-december 2009)
- MARIJANI GREGL BIKAR - članici društva
- MIROSLAVU KLAŠNJI - članu društva
- prof. RADOMANU VUKOTINU PERKOVIĆU - prijatelju društva

SREČNO IN USPEŠNO 2010!

UREDNIŠKI ODBOR
BILTENA KREDARICA

Bilten "Kredarica". Izhaja tromesečno. Uredniški odbor: **Silva Martinec** - v.d. urednica; **Elza Ajduković** - prevajalka; **Marija Lovrić**, **Albert Kužner** in **Rajko Marič** - člani; **Barbara Goršič** - lektorica. Priprava za tisk: **Slobodan Juhas**. Tisk: „TAMPOGRAF“ Novi Sad. Naklada: 300 izvodov. Izvod brezplačen. Naslov uredništva: Društvo Slovencev "Kredarica", 21000 Novi Sad, Trg slobode 3. Telefon 021/427-106. E-mail: kredarica@teamnet.rs. Rešenjem Sekretariata za informiranje štev.: 105-651-00104/2002-01 od 19. novembra 2002, Bilten "Kredarica" vpisan v Register sredstev javnega informiranja - Financiranje izhajanja omogoča Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Sekretariat za predpise, upravo in nacionalne manjšine AP Vojvodine in Mestna uprava za kulturo Novega Sada.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

061 . 237 (497 . 113 Нови Сад)

KREDARICA : bilten Društva Slovencev v Novem Sadu / urednica Silva Martinec . - Let. 1 , št . 1 (marec 2001) - .
- Novi Sad : Društvo Slovencev "Kredarica" , 2001 . - . Ilustr .
; 30 cm

Tromesečno
COBISS.SR-ID 223276807